

Olimpiada de Astronomie și Astrofizică

Etapa pe județ -13 martie 2022

Barem - secțiunea Seniori 1

Subiect tip A		Punctaj (25p)
1	b	2,5 p
2	d	2,5 p
3	a	2,5 p
4	c	2,5 p
5	d	2,5 p
6	b	2,5 p
7	b	2,5 p
8	a	2,5 p
9	c	2,5 p
10	c	2,5 p
Subiect tip B		
Problema 1 -25 puncte		
Rezolvare		punctaj
Utilizând legea a treia a lui Kepler		
$T^2 = \frac{4\pi^2 a^3}{K(M + m)}$		1p
Și considerând $M_p \ll M_s$, $M_N \ll M_s$ rezultă		
$\frac{a_p^3}{T_p^2} = \frac{a_N^3}{T_N^2}$		1p
$T_N = T_p \sqrt{\frac{a_N^3}{a_p^3}}$		1p
$a_N = \frac{r_{min} + r_{max}}{2} = 80000,25 \text{ UA}$		2p
$b = \sqrt{r_{min} \cdot r_{max}} = 282,85 \text{ UA}$		2p
$T_N = \sqrt{\left(\frac{80000,25 \text{ UA}}{1 \text{ UA}}\right)^3} = 22,6 \cdot 10^6 \text{ ani}$		1p
$e = \sqrt{1 - \frac{b^2}{a^2}} = 0,99999379$		2p
Total a), b),c)		10p
$g_0 = K \frac{M_p}{R_p^2}$		1p
$2R_s = \alpha d_{ps}$		1p

$T = \frac{2\pi d_{PS}}{v_p} = 2\pi d_{PS} \sqrt{\frac{d_{PS}}{KM_S}}$	1p
$\frac{\rho_P}{\rho_S} = \frac{M_P}{M_S} \left(\frac{R_S}{R_P} \right)^3 = \frac{g_0 \alpha^3 T^2}{32\pi^2 R_P} = 4,4$	2p
Total d)	5p
$\frac{Q_{\text{absorbit de Pamant}}}{t} = p \frac{Q_{\text{emis de Soare}}}{t},$ este aproximativ egal cu procentul pe care îl reprezintă aria din suprafața Pământului, la distanța razei orbitei sale, din aria suprafeței sferice cu raza egală cu raza orbitei Pământului: $\pi R_{\text{Pamant}}^2 \approx p 4\pi d_{\text{Soare-Pamant}}^2$ Rezultă: $\frac{\frac{Q_{\text{absorbit de Pamant}}}{t}}{\frac{Q_{\text{emis de Soare}}}{t}} = \frac{\pi R_{\text{Pamant}}^2}{4\pi d_{\text{Soare-Pamant}}^2}.$ Având în vedere formula bilanțului energetic al Pământului: $\frac{Q_{\text{absorbit de Pamant}}}{t} = \frac{Q_{\text{emis de Pamant}}}{t},$ obținem: $\frac{\frac{Q_{\text{emis de Pamant}}}{t}}{\frac{Q_{\text{emis de Soare}}}{t}} = \frac{\pi R_{\text{Pamant}}^2}{4\pi d_{\text{Soare-Pamant}}^2} = \frac{\sigma T_{\text{Pamant}}^4}{\sigma T_{\text{Soare}}^4} \frac{4\pi R_{\text{Pamant}}^2}{4\pi R_{\text{Soare}}^2};$ $\left(\frac{T_{\text{Pamant}}}{T_{\text{Soare}}} \right)^4 = \frac{R_{\text{Soare}}^2}{4d_{\text{Soare-Pamant}}^2}; R_{\text{Soare}} = \eta d_{\text{Soare-Pamant}};$ $\left(\frac{T_{\text{Pamant}}}{T_{\text{Soare}}} \right)^4 = \frac{\eta^2}{4};$ $T_{\text{Soare}} = T_{\text{Pamant}} \sqrt[4]{\frac{2}{\eta}} \approx 6.083 \text{ K.}$	3p 3p 2p 2p
Total e)	10p
Total B1	25p

Subiect tip B

Problema 2- 25 puncte

Rezolvare

a) 5p

Corespunzător desenului din figura 1, rezultă:

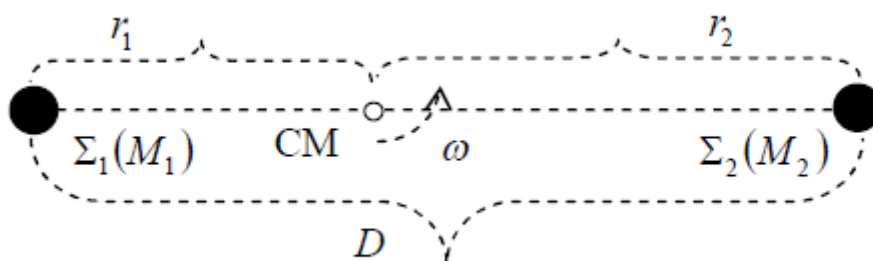

Fig. 1

$$L = M_1 v_1 r_1 + M_2 v_2 r_2 = M_1 \omega r_1^2 + M_2 \omega r_2^2 = (M_1 r_1^2 + M_2 r_2^2) \omega;$$

$$M_1 r_1 = M_2 r_2; \quad r_1 + r_2 = D;$$

$$r_1 = \frac{M_2}{M_1 + M_2} D; \quad r_2 = \frac{M_1}{M_1 + M_2} D;$$

$$L = \frac{M_1 M_2}{M_1 + M_2} D^2 \omega;$$

$$E_c = \frac{1}{2} M_1 v_1^2 + \frac{1}{2} M_2 v_2^2 = \frac{1}{2} (M_1 r_1^2 + M_2 r_2^2) \omega^2;$$

$$E_c = \frac{1}{2} \frac{M_1 M_2}{M_1 + M_2} D^2 \omega^2.$$

b) 5p

În acord cu legea atracției universale, pentru mișcările celor două stele se pot scrie ecuațiile:

$$F = F_{cp1}; K \frac{M_1 M_2}{D^2} = M_1 a_{cp1} = M_1 \omega^2 r_1 = M_1 \omega^2 \frac{M_2}{M_1 + M_2} D;$$

$$F = F_{cp2}; K \frac{M_1 M_2}{D^2} = M_2 a_{cp2} = M_2 \omega^2 r_2 = M_2 \omega^2 \frac{M_1}{M_1 + M_2} D;$$

$$\omega^2 = \frac{K(M_1 + M_2)}{D^3}.$$

c) 5p

În timpul Δt , în care se produce scurgere de substanță de la o stea spre cealaltă stea, se produc următoarele schimbări:

$$M_1 \rightarrow M_1 + \Delta M_1;$$

$$M_2 \rightarrow M_2 - \Delta M_1;$$

$$\omega \rightarrow \omega + \Delta \omega,$$

$$T \rightarrow T + \Delta T;$$

$$D \rightarrow D + \Delta D,$$

în timp ce:

$$M_1 + \Delta M_1 + M_2 - \Delta M_1 = M_1 + M_2 = \text{constant},$$

deoarece scurgerea de masă de la o stea spre cealaltă stea se face cu respectarea conservării masei;

$$L = \frac{M_1 M_2}{M_1 + M_2} D^2 \omega = \text{constant},$$

deoarece sistemul celor două stele se consideră izolat;

$$M_1 M_2 D^2 \omega = \text{constant};$$

$$\omega^2 = \frac{K(M_1 + M_2)}{D^3},$$

relație stabilită anterior;

$$\omega^2 D^3 = K(M_1 + M_2) = \text{constant}.$$

În aceste condiții, rezultă:

$$M_1 M_2 D^2 \omega = (M_1 + \Delta M_1)(M_2 - \Delta M_1)(D + \Delta D)^2(\omega + \Delta \omega);$$

$$M_1 M_2 D^2 \omega = M_1 \left(1 + \frac{\Delta M_1}{M_1}\right) M_2 \left(1 - \frac{\Delta M_1}{M_2}\right) D^2 \left(1 + \frac{\Delta D}{D}\right)^2 \omega \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right);$$

$$1 = \left(1 + \frac{\Delta M_1}{M_1}\right) \left(1 - \frac{\Delta M_1}{M_2}\right) \left(1 + \frac{\Delta D}{D}\right)^2 \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right);$$

$$\left(1 + \frac{\Delta M_1}{M_1}\right)^{-1} \left(1 - \frac{\Delta M_1}{M_2}\right)^{-1} \approx \left(1 + 2 \frac{\Delta D}{D}\right) \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right);$$

$$\left(1 - \frac{\Delta M_1}{M_1}\right) \left(1 + \frac{\Delta M_1}{M_2}\right) \approx \left(1 + 2 \frac{\Delta D}{D}\right) \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right);$$

$$1 + \frac{\Delta M_1}{M_2} - \frac{\Delta M_1}{M_1} - \frac{\Delta M_1}{M_2} \frac{\Delta M_1}{M_1} = 1 + \frac{\Delta \omega}{\omega} + 2 \frac{\Delta D}{D} + 2 \frac{\Delta D}{D} \frac{\Delta \omega}{\omega};$$

$$\frac{\Delta M_1}{M_2} \frac{\Delta M_1}{M_1} \rightarrow 0; \frac{\Delta D}{D} \frac{\Delta \omega}{\omega} \rightarrow 0;$$

$$\frac{\Delta M_1}{M_2} - \frac{\Delta M_1}{M_1} \approx \frac{\Delta \omega}{\omega} + 2 \frac{\Delta D}{D};$$

$$\frac{\Delta \omega}{\omega} + 2 \frac{\Delta D}{D} = \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \Delta M_1;$$

$$\omega^2 D^3 = \text{constant};$$

$$\omega^2 D^3 = (\omega + \Delta \omega)^2 (D + \Delta D)^3;$$

$$\omega^2 D^3 = \omega^2 \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right)^2 D^3 \left(1 + \frac{\Delta D}{D}\right)^3;$$

$$1 = \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega}\right)^2 \left(1 + \frac{\Delta D}{D}\right)^3;$$

$$1 \approx \left(1 + 2 \frac{\Delta \omega}{\omega}\right) \left(1 + 3 \frac{\Delta D}{D}\right);$$

$$1 = 1 + 3 \frac{\Delta D}{D} + 2 \frac{\Delta \omega}{\omega} + 6 \frac{\Delta \omega}{\omega} \frac{\Delta D}{D};$$

$$\frac{\Delta \omega}{\omega} \frac{\Delta D}{D} \rightarrow 0;$$

$$\frac{\Delta D}{D} = -\frac{2}{3} \frac{\Delta \omega}{\omega};$$

$$\frac{\Delta \omega}{\omega} + 2 \frac{\Delta D}{D} = \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \Delta M_1;$$

$$\frac{\Delta \omega}{\omega} + 2 \left(-\frac{2}{3} \frac{\Delta \omega}{\omega} \right) = \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \Delta M_1;$$

$$\Delta \omega = -3 \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \omega \Delta M_1.$$

d) 5p

$$\omega = \frac{2\pi}{T};$$

$$\omega + \Delta \omega = \frac{2\pi}{T + \Delta T};$$

$$\omega \left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega} \right) = \frac{2\pi}{T \left(1 + \frac{\Delta T}{T} \right)};$$

$$\omega = \frac{2\pi}{T};$$

$$\left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega} \right) = \left(1 + \frac{\Delta T}{T} \right)^{-1};$$

$$\left(1 + \frac{\Delta \omega}{\omega} \right) \approx \left(1 - \frac{\Delta T}{T} \right);$$

$$\Delta \omega = -\frac{\omega}{T} \Delta T;$$

$$\Delta \omega = -3 \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \omega \Delta M_1;$$

$$\frac{\omega}{T} \Delta T = 3 \frac{M_1 - M_2}{M_1 M_2} \omega \Delta M_1;$$

$$\Delta M_1 = \frac{1}{3} \frac{M_1 M_2}{M_1 - M_2} \frac{\Delta T}{T};$$

$$\frac{\Delta M_1}{M_1 \Delta t} = \frac{1}{3} \frac{M_2}{M_1 - M_2} \frac{\Delta T}{T} \frac{1}{\Delta t};$$

$$\frac{\Delta M_1}{M_1 \Delta t} = \frac{1}{3} \cdot \frac{1,4 \cdot M_s}{2,9 \cdot M_s - 1,4 \cdot M_s} \cdot \frac{20 \text{ s}}{2,49 \cdot 24 \cdot 3600 \text{ s}} \cdot \frac{1}{100 \text{ ani}};$$

$$\frac{\Delta M_1}{M_1 \Delta t} \approx 2,89 \cdot 10^{-7} \frac{1}{\text{an}}.$$

e) .....3 p

De la $\Sigma_2(M_2)$ spre $\Sigma_1(M_1)$, adică de la steaua cu masa mică spre steaua cu masa mare.

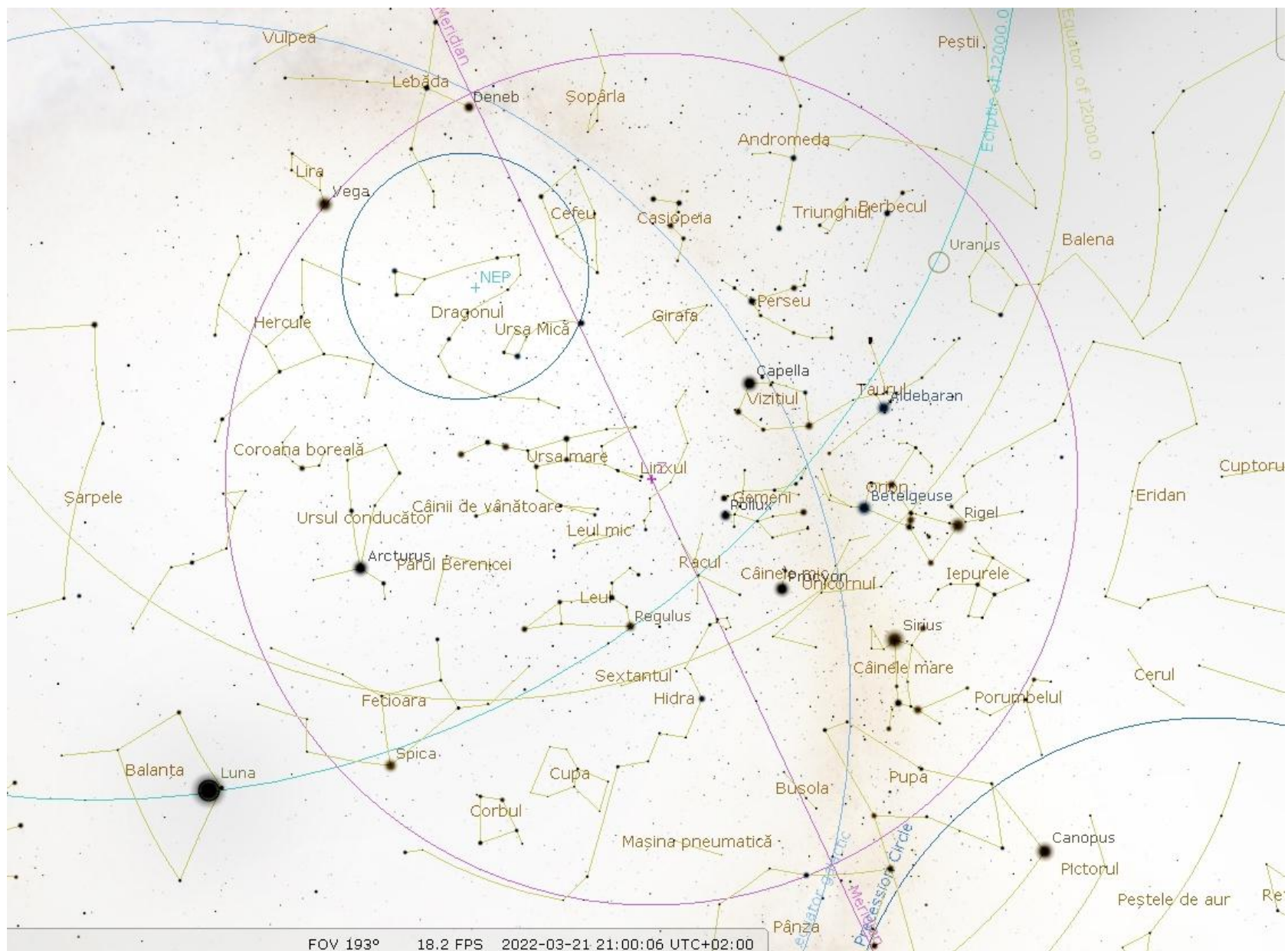
f) 2p

$$\frac{\Delta D}{D} = -\frac{2}{3} \frac{\Delta \omega}{\omega};$$

$$\Delta \omega = -\frac{\omega}{T} \Delta T; \frac{\Delta \omega}{\omega} = -\frac{\Delta T}{T};$$

$$\frac{\Delta D}{D} = \frac{2}{3} \frac{\Delta T}{T};$$

$$\frac{\Delta D}{D \Delta t} = \frac{2}{3} \frac{\Delta T}{T \Delta t} = \frac{2}{3} \cdot \frac{20 \text{ s}}{2,49 \cdot 24 \cdot 3600 \text{ s}} \cdot \frac{1}{100 \text{ ani}} \approx 6,2 \cdot 10^{-7} \frac{1}{\text{an}}.$$

Subiect tip C

5p. 1. Trasarea orizontului, ecuatorului ceresc, eclipticii, meridianului. Marcarea punctelor cardinale;

5p. 2. Trasarea pe hartă a trei constelații zodiacale și două constelații circumpolare;

5p. 3. Localizarea pe hartă a cinci obiecte din catalogul Messier din zona circumpolară;

5p. 4. Trasarea pe hartă a ecuatorului galactic și localizarea a patru stele strălucitoare din apropierea acestuia. Trecerea numelui stelelor;

5p. 5. Localizarea pe hartă a polului nord ecliptic.